

УДК 947.084

Стухляк Д. – ст. гр. КТ-12

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

ПІСЛЯВОЄННА ТРАГЕДІЯ: ГОЛОД 1946-1947 РР. В УКРАЇНІ

Науковий керівник: доцент Косянчук Л.Г.

Страшні голодомори в 20-30-х роках ХХ ст. виявилися не останнім випробуванням на виживання українського народу. Черговою спробою етноциду українців був голод 1946-1947 років. Так, 1946 рік був неврожайним, давалася взнаки і повоєнна розруха (майже повністю зруйноване сільське господарство; основною робочою силою були жінки, чисельність яких серед працюючих 1946 року становила майже 80%; широке використання дитячої праці; 77,2% довоєнних становили 1946 року посівні площі; брак сільськогосподарської техніки та коней). Але того збіжжя, що вродило на українських ланах, повинно було вистачити, аби не допустити нового голодомору. То чому ж майже 1 млн населення України померли голодною смертю?

У 1946 році південні та східні області України охопила посуха. У голоді ж, що охопив УРСР, виною була не природа. Серед цілого комплексу причин виникнення та поширення третього радянського голодомору саме репресивна сталінська партійно-державна політика в цілому й хлібозаготівлі зокрема були основними. За директивами центру із визволенням республіки від окупантів почалося здійснення тотального хлібовикачування з українського села, тобто творення голоду. Із метою «успішного проведення» компанії хлібозаготівель використовувалася низка відпрацьованих і перевірених на практиці в 1930-х роках засобів репресивного характеру (визначення врожайності не за реальними показниками, а за видовими, так званого біологічного врожаю з кожного гектара посівів, доведення до всіх господарств планів держпоставок, насильницьке вилучення хліба з українського села). Незважаючи на посуху, план хлібозаготівель в Україні не було зменшено, а збільшено з 340 до 360 млн. пудів. За невиконання планів удавались до покарань: за 1946-1947 роки було засуджено 1312 голів колгоспів. Заборонено було продаж хліба на ринку.

Одна із складових голодотворення – мізерна оплата, а радше неоплата праці селян. Директиви-постанови центру дозволяли видавати колгоспникам на трудовні лише 15% від зданого зерна при умові виконання колгоспом плану хлібозаготівель. Керівників господарств, які до здачі зерна в рахунок плану хлібозаготівель видавали дешицю голодуючим селянам на трудовні, піддавали репресіям.

Однією з основних причин голоду були непосильні для селян податки, що накладалися на присадибні господарства. Кожен селянський двір повинен був сплачувати податок на землю, а також поставляти державі надмірну кількість мяса, молока, яєць та іншої продукції. Незважаючи на посуху, поставки продукції з селянських дворів не були зменшені. В той час коли голод ставав масовим явищем, вибита з голодуючого українського села продукція відправлялася в різні регіони СРСР. Україна була головним постачальником зерна для м. Ленінграда, ряду областей РРФСР, овочів для Москви. Багато хліба вивозилося за кордон саме тоді, коли люди в Україні, помирили голодною смертю. За 1946-1947 роки в країни Західної Європи (Польщу, Чехословаччину, Болгарію, Францію та ін.) було експортовано 2,5 млн тон зерна.

Таким чином, через репресивну політику і практику хлібозаготівель, стягнення із селян непомірних податків, мізерну оплату й зовсім неоплату трудовнів, вивезення зерна та інших сільгосппродуктів голод в Україні ще більше посилювався. Майже 1 млн осіб померли від голоду.